

Een landmark in Spijkenisse

Het nieuwe Theater de Stoep in Spijkenisse maakt indruk, zowel van buiten als van binnen. Op 9 oktober was de officiële opening, de VPT was eind september al te gast. 'We hebben vrijwel alles gekregen wat we wilden,' zegt hoofd techniek

Marcel Veltman. | DOOR: ERIC DE RUIJTER |

Naast het nieuwe theater ligt een van de weinige monumenten van het oude dorp Spijkenisse: de molen. En een molen heeft oude windrechten. 'Die liggen vrij exact vast,' zegt Marcel Veltman, hoofd techniek en beheer. 'Gebouwen in de buurt mogen niet boven een bepaald hoogte uitkomen, omdat de molen anders niet genoeg wind kan vangen.' De toneeltoren van De Stoep was dus een sta-in-de-weg. Er moest een oplossing komen en met gevoel voor humor somt Veltman de ideeën op die bij de gemeentelijke rondgingen: de diepte ingaan met het

hele theater, werken zonder toneeltoren, de decors zijwaarts wegschuiven in plaats van in de hoogte... En het origineelst: een uitschuifbare toneeltoren, die 's avonds tijdens de voorstelling kan uitschuiven en daarna weer neerdaalt. De uiteindelijke oplossing is ook bepaald onorthodox: de molen is in zijn geheel zeven meter verhoogd. Zo kan hij voldoende wind vangen en het ziet eruit alsof hij al eeuwenlang op zijn verhoging staat. Pluspunt is dat je nu door de raampartijen van de foyer mooi zicht op de molen hebt.

Voor Theater de Stoep is flink met vierkante meters gepuzzeld. De omvang van het bouwperceel was beperkt, het programma van eisen juist royaal. Het theater moest het hele aanbod aan podiumkunsten kunnen programmeren, van theater tot klassieke en versterkte muziek. Het moest goed te exploiteren zijn. Geschikt voor grotere producties waarbij de kap volhangt en de orkestbak gevuld is met musici, maar ook voor feesten en conferenties. Naast de volledig toegeruste grote zaal met 650 stoelen (461 in de zaal, 189 op het balkon) is er een flexi-

De beweegbare klankkaatsers in de grote zaal, met ledspots, verbergen de lichtbrug. Rechts de foyer. | FOTO: © PETER GUENZEL |

Het beperkte perceel voor het nieuwe theater is ten volle benut. | FOTO: © PETER DE JONG |

bele kleine zaal met 200 stoelen op een inschuifbare tribune. Verder zijn er 13 kleedkamers, 3 foyers, 1 artiestenfoyer en nog eens 3 vergaderruimtes. Alle kantoren bevinden zich boven het kassagebied, alleen die van de techniek liggen vlakbij het podium van de grote zaal.

Grandeur

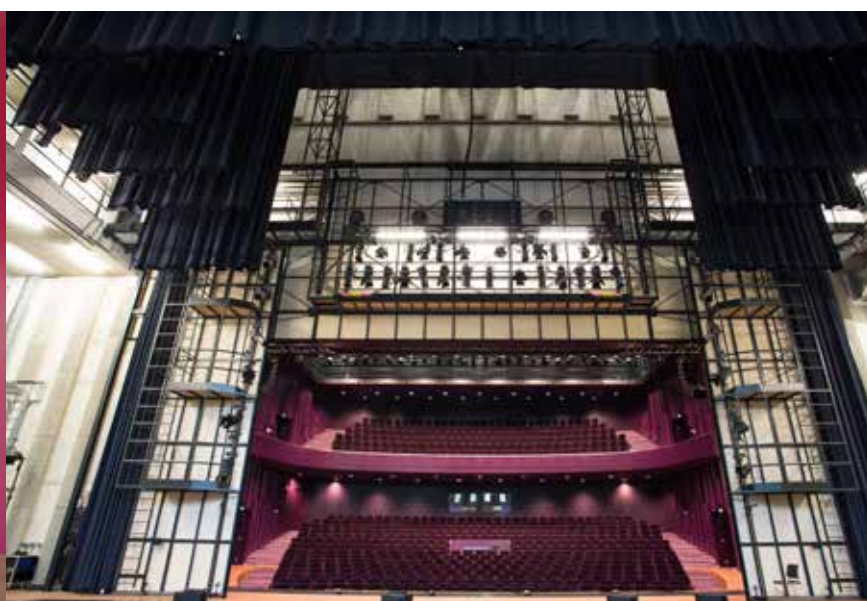
De Stoep is een aantrekkelijk theater geworden, geheel in de stijl van architect Ben van Berkel met vele, in elkaar overlopende golvende lijnen. Zowel buiten als binnen maakt dat indruk. De

entree is wat gewoontjes, maar daarna sta je gelijk in de foyer, een hoge, sierlijke ruimte waar door strakke raampartijen veel licht binnenvalt. Rechts ligt de kleine zaal, rechtdoor de grote zaal. Onderweg naar het balkon kom je op twee tussenverdiepingen, waar je zicht hebt op de hele benedenfoyer. Deze publieksruimtes, uitgevoerd in wit, roze en paars, geven een zekere grandeur aan het theater. In de grote zaal is de kleur paars voortgezet. De zaal oogt intiem en is ook daadwerkelijk compact: de achterste rij ligt op 22 meter van het toneel. De zichtlijnen

lijken prima in orde. Onder de comfortabele paarse stoelen bevindt zich de luchtbehandeling, die vrijwel geruisloos is, zo is al gebleken. Tussen de rijen is 95 cm beenruimte, dat voelt lekker ruim. De grillig vormgegeven zaalwanden zijn ontworpen met het oog op de akoestiek (diffusie), absorptie vinden we in de achterwand en in de toneeltoren. De zaalakoestiek is variabel in te stellen voor versterkt en onversterkt geluid met beweegbare klankkaatsers tegen het plafond. Voor aanvang hangen ze in de lage stand, zodat de twee zaalbruggen uit het zicht blijven van het publiek. Bij aanvang worden ze onhoorbaar naar boven gehesen. In de kaatsers bevinden zich ook de ledspots voor het zaallicht. Een kleine complicatie kan zijn dat met de stand van de klankkaatsers ook de richting van de spots verandert. Een ander puntje is dat deze spots een vrij abrupte donkerslag geven omdat ze nog niet perfect tot nul dimmen.

Ideale aanrijlijn

De toneelopening is maximaal 16 meter, de diepte vanaf Koperen Kees is 13 meter. In de kap hangt een trekkenveld zonder wak van 63 decortrekken (500 kg) op een hoogte van 19,25 meter, er zijn 2 zijtrekken plus een sluiertrek. De besturing is Intecon Pro, alles geleverd door DTS². Mooi detail: de truss met licht voor het

Toneelopening met manteaus en portaalbrug. | FOTO: © MARTIJN SCHOLTENS |

Koperen Kees wordt aangebracht tijdens de rondleiding op 22 september. | FOTO: © MARTIJN SCHOLTEMS

achterdoek is voorzien van wieltjes en kan zo met licht en al zakken en naar een andere positie worden gereden. En nog een detail: rondom het toneel zijn in meerdere lagen buizen aanwezig om bijvoorbeeld

2 VIP-kleedkamers op toneelniveau. Het loading dock is ontworpen in samenwerking met Cor Tramper (gemeente Spijkenisse) en Pieter Smit. Er is plaats voor twee trailers en een bakwagen, maar de hoek

verwachten, waaronder een Midas Pro2 mengtafel voor de grote zaal. In verband met de regelmatige popfunctie is er ook een Midas Pro2 monitortafel en uitgebreid monitorsysteem aangeschaft.

‘De publieksruimtes in wit, roze en paars geven een zekere grandeur aan dit theater’

licht aan op te hangen, erg handig. Het zijtoneel links is wat krap bemeten: in een bezuinigingsronde is hier een stuk weggehaald. Rechts is er meer ruimte, maar Marcel Veltman vindt al met al dat er op podiumniveau wat weinig opslagruimte is. Ook het manoeuvreren met grote objecten door de gangen is vrij krap. In de zaal kan licht- en geluidsapparatuur dan weer wel gelijkvloers van het toneel naar de techniekplek worden gereden. De ruime orkestbakkvloer biedt plaats aan 60 musici en kan op het gewenste niveau worden gebracht met spiraliften. Er zijn zeven stoelenwagens. Vanwege het beperkte perceel is de kelder ter plaatse uitgegraven, waardoor op slechts enkele meters van de orkestbak 3 extra kleedkamers konden worden gebouwd, handig voor de musici. Het theater zit overigens goed in de kleedkamers: 8 op de eerste verdieping en

om in te draaien is lastig. Pieter Smit komt nog een keer langs. ‘Hij besteedt liever nog wat tijd aan het markeren van de ideale aanrijlijn, dan dat hij straks de verzekeringspapieren invult omdat een van zijn trailers het dock heeft geramd,’ aldus theateradviseur Koen Koch.

Primeur voor het geluid

In de grote zaal is de d&b Y-serie toegepast, volgens leverancier Audiopro een primeur voor Nederland, de Y-serie werd in oktober geïntroduceerd tijdens Plasa in Londen. De compacte line arrays hangen in een L-C-R opstelling, aangevuld met cardioïde subwoofers en kleinere fills waar nodig. In de kleine zaal is de conventionele d&b Q-serie gebruikt, ook hier in L-C-R met cardioïde subwoofers. Verder zijn er alle audiovoorzieningen die je in een theater van deze omvang mag

Licht

Op het gebied van theaterbelichting is gekozen voor conventioneel licht, alle E-infrastructuur is hierop afgestemd. In de grote zaal staat een GrandMA2 Ultralight, in de kleine zaal een LT-RVE Hydra 3000. De Stoep had al veel Niethammer zoomprofielen, daar zijn 46 Niethammer 2 kW en 58 stuks 1 kW zoomprofielen aan toegevoegd, geleverd door Control-lux. De enige ledspots in de set zijn 8 stuks Robe LED 600 wash moving heads. De vaste dimmerinstallatie van de grote zaal is uitgevoerd met thyristor ADB dim/switch-dimmers, type Eurodim TTD. De 184 dimmers zijn verdeeld over twee racks met de 3 kW en 5 kW exemplaren. Ze staan opgesteld in een geklimatiseerde dimmeruimte die ruim genoeg is om er ook de filterkasten te plaatsen. In de kleine zaal worden de dimmers van de oude Stoep hergebruikt.

Lierenkamer en rollenzolder

Een bijzonderheid in de lierenkamer is dat slim gebruik is gemaakt van de hoogte om de verseizing te compenseren.

Opdrachtgever en projectleiding	Gemeente Spijkenisse, projectgroep De Elementen
Architect	Ben van Berkel UNStudio
Theateradvies	PB theateradviseurs
Akoestisch advies	Scena
Hijs- en heftechniek, bruggen	DTS ²
Besturing trekkenwand	DTS ² (Intecon Pro, BBH Systems)
Stoelen, tribune kleine zaal	Jezet Seating
Stoffering grote, kleine zaal	Showtex
Geluid	Audiopro Nederland, WG Theatertechniek
Licht	Controllux

Hierdoor is een aanzienlijk aanbestedingsvoordeel bij de trekkenwand gerealiseerd. De rollenzolder is keurig, zonder obstakels en met voldoende werkhoogte. De vloer bestaat uit lamellen die het oppervlak voor 70 procent open laten - brandtechnisch geldt het dan niet als een aparte ruimte en dat scheelt in de kosten. Behalve 2 punttrekken heeft DTS² hier ook een systeem geleverd met verrijdbare traversen, om losse kettingtakels (1000 kg) op iedere plek boven het podium te hangen. De acht traversen worden nog een halve meter verlaagd zodat de takels ook van vak naar vak te verplaatsen zijn. Jammer genoeg gaat de lift niet tot rollenzolderniveau. Om zwaar materiaal naar de zolder te krijgen moet zodoende toch met een losse takel gewerkt worden.

Warmte-koude opslag

De ruimte voor klimaatbeheersing is bijzonder ruim. In een laat stadium is

besloten om met WKO (warmtekoude-opslag) te gaan werken. Er was capaciteit over van het naastgelegen winkelcentrum waardoor van deze duurzame energievorm gebruik gemaakt kon worden. Naar behoefte wordt warm of koud water diep in de grond opgeslagen of naar boven gepompt. De klimaatinstallatie viel zo een stuk kleiner uit. 'Plek genoeg voor een biljart of een pingpongtafel,' is een van de suggesties.

DAS antennesysteem

De constructie van het gebouw is van beton en staal. Dat werkt als een kolosale kooi van Faraday, waardoor het GSM-bereik binnen niet gegarandeerd is. Door het hele gebouw is daarom een DAS-coaxkabelsysteem aangelegd, DAS staat voor Distributed Antenne System. Het theater beschikt hiermee over een eigen netwerk voor mobiele communicatie, waarmee ook de communicatie

met hulpdiensten en brandmeldcentrale gewaarborgd is.

De zalen en foyers zien er goed verzorgd uit. De kleedkamers, kantoorruimtes en gangen zijn keurig doch sober. Zichtbaar is wel dat de middelen beperkt waren, er is nergens sprake van overdaad. Zoals zo vaak bij nieuwbouw zag men zich in Spijkenisse, toen het definitief ontwerp en het bestek al gereed waren, alsnog geconfronteerd met bezuinigingen. 'Alles werd wat krappier en wat minder luxe bemeten,' zegt Koen Koch. Een luxe is dan weer wel dat je vanuit de artiestenfoyer zo een mooi dakterras oploopt. Ook is het op creatieve wijze gelukt om extra ruimtes te creëren: een loze vloer die alleen maar was bedacht om de glazenwasser toegang te verschaffen tot een raampartij, is een vergaderruimte geworden met het mooiste uitzicht van het pand. Marcel Veltman is ondanks de betrekkelijke soberheid tevreden. 'We hebben vrijwel alles gekregen wat we wilden,' zegt hij eind september, als we met de VPT te gast zijn in het nieuwe theater. Bij het proefdraaien zijn allerlei kleine zaken naar boven gekomen die tijd en aandacht vragen, maar geen grote problemen die de al flink belaste medewerkers extra hoofdbreken kosten. Na de rondleiding zijn ook de reacties van de VPT-leden overwegend positief. Het valt vooral ook op dat alle theatertechniek erg toegankelijk is. Het algemene gevoel is: hier is een prima theater neergezet. ◀

